

tát, nemzet és király közt a közbenjáró küldetését teljesíteni, az ősi alkotmány hű öröknek lenni, gondoskodni, hogy a törvények meg ne sértsenek, de híven megtartassanak és végrehajtsanak s megszerezni az országot, a nemzet számára azt, a mi nem volt: a nemzeti élet szellemi és anyagi boldogulhatóságának feltételeit, nehéz küzdelmekkel, súlyos körülmények között, mindennek dacára, jóformán a semmiből.

Valóban csodálni lehet, hogy Magyarország történései nem szenteltek még a nagy nádor emlékezetének egy oly monographiát, mely tevékenységét minden irányban és részleteiben felölelné. Alig képzelhetni ennél háladososabb tárgyat újabb történetünkben, annál is inkább, mivel a hozzá tartozó adatok, s azok közt alkotásai még most oly közel vannak, hogy kezünkkel érinthetjük, szemünkkel láthatjuk s kortársak elbeszéléseiből a történeti alak képét most nem lenne még oly nehéz az egyénével kiegészíteni.

Tudjuk, hogy József nádor annak a Lipótnak volt fia, ki a Mediciek alásüvedt birodalmát minden erőszakossággal, minden forradalmi mozgalom hozzájárulása nélkül a kor eszméinek színvonalára emelte s a legszabadlelvű alkotmánynyal és annak kifolyásaként jöjjélt áldotta meg; azé a Lipóté, ki mint e néven második foglalta el a Habsburgok trónját s megkísérelte most nagyobb arányokban valóítani meg, a mi Flórenczben oly szépen sikerült: a modern államot, azt, a mit II. József, de nem úgy, mint II. József, hanem a régi jó alapok kimelésével, az ő nemzeti sajtóságok megtartásával, az évezredes alkotmányból szervesen kifejlesztve, az akadálytalan fejlődést biztosító szabadság szellemében, nem önkényesen, de önkényen.

Ha II. Lipót tovább tartja meg számunkra a gondviselést, ki tudja, minő arányokat vehetett volna azóta elhaladásunk. Egy század nagy idő s tán elég lett volna pótolni a megelőző századok mulasztásait, s ma hazánk a kulturálmoknak talán mintái közt foglalhatna helyet. A végzet másképp akarta.

De II. Lipót szelleme örökül szállt fiára s ez kisebb hatáskörben ugyan, mint a milyen egy trónról nyilhatik, de mégis ugy érvényesíté tehetségét, hogy atya azt mondta volna rá: «te vagy az én fiam, kiben nekem kedvem telik,» s bizonyára rá adta volna alkotásaira szentesítését és áldását.

Hogy József nádor oly áldásosan érvényesíté erejét és befolyását az ország javára, mely gondjaira bízott, annak köszönheti, hogy megérté atyját s mindenben az ő szándokainak és hagyományainak igyekezett megfelelni; még jelleme, gondolkodása, céljai, eszközei, kedvtelése, magánélete apró részleteiben is. Egész hosszu életén keresztül megtartá azt az irányt, melyet ifjú korában nyert vala. Gyermekéveit és ifjusága első korát Flórenczben tölté, atya udvaránál, kinek trónjáról áldás és új élet áramlott az elhanyagolt kis országra. Pompa és hű fény, mely a trónusokat rendesen környezi, számúzve volt innen; szellem, kedély és méltóságos egyszerűség fejté ki itt nemesítő hatását. Olyan volt a flórenczi udvar, hogy a ki később József nádor budai háztartását ismerte, ennek amabban mintaképét kellett fölismernie. «Nemes, de a toladó bizodalmaszkodást kirekesztő méltósággal párosult kedély, patriarchális szellem lengte át e házat,» írja Spanocchi, József egykori nevelője, a flórenczi udvartól hátrahagyott emlékirataiban, olyan képet nyújtván benne, hogy azonnal lelkünk elé bűvöli József nádornak jószágos, szelid, s fenségével mégis imponáló alakját, az apró jellemvonások ránk maradt emlékezetével, melyek őt kortársai szemében oly bizalomgerjesztővé, oly kedvessé tevék s az utókor előtt is oly rokonszenve, oly tiszteletré méltóvá teszik.

Az öreg urak között, kik szájról szájra hagyják a tradíciót, még ma is vannak élő emberek, kik a jó főherceget számtalanszor látták, a mint egyszerű sötét felsőkabátjában, egyenes tartással, emelt fővel, átjött gyalogszerrel a régi hajóhidon, mindenfelé barátságosan köszöntve s áthaladva a váci utcán, kezén vezetve akkor még kis fiát, Istvánt, az utolsó nádort, néha Széchenyi társaságában, ki matróruhába öltöztetett két ki-fiával kísérté a palatinust; vagy a mint zöldszinre festett nagy eszékjében kikocsizott Hermina főhercegnővel a városligetbe, hol ennek nevére szentelt kápolna áll.

S a mit Spanocchi érintett emlékirataiban oly igaz meghatottsággal emel ki, az a bensőségteljes családi élet, mely már az öreg nádor atyai házát is annyira átmelegíté. Hogy ne juttatná eszünkbe ez is a nádornak magának családi életét, mely tudvalevőleg példászerűnek volt mondható. E pont érintésénél szinte lehetetlen elkerülni egy megkapó jelenetet, mely egykor szájról szájra járt s nem kevésé járult hozzá, hogy még inkább emelje a közszeretben álló nádor iránti tiszteletet.

Ott elnökölt az ország főurainak, zászlósainak, főispánjainak egy tanácsában. Fontos, nagy dolgok forogtak a szőnyegen s a nádor azzal az érdeklődéssel vezette a tanácskozást, melyről az ország bírja Brunswik egy alkalommal így nyilatkozott: «Hogy a legnehezebb és legbonyodalmasabb kérdésekben is oly gyorsan sikerül a megállapodás, az mindenek fölött a nádor segítségének köszönhető, ki akkor is, midőn mi többiek már-már benrekedtünk, különös elméle, a közügyek kimerítő ismerete, a tárgyak világos és megnyerő előadása által olyképp oldja meg a kérdéseket, hogy mi azonnal mintegy odaragadtatva érezzük magunkat az ő véleményéhez és nézetéhez s örömmel telünk el folyékony szavai hallatán, melyek a legnagyobb bonyodalmat is oly könnyűséggel tudják megoldani.» Tehát javában folyt a tanácskozás, midőn a nádor óráját tekintve, hirtelen föláll s a következő szavakat intézi a gyülekezethez:

— Ne dedigneatur Illustratæ Vestræ modicum expectare. Filia mea ægrotat et opus est, ut undecima ei medicina porrigatur. (Kegyeskedjék méltóságotok egy kissé várni. Leányom gyöngelkedik s tizenegyor orvosságot kell neki beadni.)

Azzal lakószobái felé sietett. Tudnivaló, hogy a kis szenvedő a leggondosabban volt ellátva, hiszen az áldott lelkű jó anya, Mária Dorottya örökös fölette. Néhány percz múlva vissza is tért a nádor s mondá:

— Jobban van a kicsi. S most, uraim, ismét szívvel és lélekkel az önöké vagyok, — s folytatta az elnöki tisztet egész azon a módon, melylyel magát a főrendiház székében páratlanmá tette.

Nem tartozik ide elsorolni, de nem is lehetne, a mit a nagy nádor az ő nyilvános életében a hazáért és annak fővárosáért tett. Ott van a törvénykönyv, tekintse meg bárki, talál-e rá példát, hogy egy nemzet annyi idő alatt a haladásnak akkora utját tette volna meg, átváltozva minden rázkódás nélkül középkori feudális államból modern jogállammá, mint a hogy arról a nádor bölcs vezetése alatt hozott törvényeink tanuskodnak. És ott van a főváros, mely újá-teremtőjét találta meg benne, kinek mai nagyságát, szépségét és biztonváltát első sorban köszönheti.

Milyen volt az ország fővárosa e század elején, mielőtt a nádor rátevé volna teremtő kezét? Vajjon tárult-e a királyi várak ablakából olyan látvány, a milyen ma csodálkozásra kényszerít minden idegent, a ki a budai vár bástyáiról letekint? Oh erről is tudnak beszélni az öregek! Egy csomó csunyan épült, rossz karban tartott ház össze-visszakuszált tömkelege volt az, keresztül hasogtató girbe-gurba, keskeny, szögletes, gyakran zsákutcákkal; a házak egy-kettő kivételével mind földszintes, legtöbnyire vert falból, vályogból, fecskerakásból, mindegyik ugy álltva, a hogy tulajdonosa szeszélyének tetszett. — mindez körülkerítve egy régi onlatag körfallal, melyen itt-ott egy-egy mogorva bástyatorony ásított sötét kapujával az előtte elfolyó bűzös, mocsáros sánczárókra. Azon túl a kecskeméti és hatvani kapukon kívül következtek a «külvárosok», a hogy a szántóföldek és szőlők közé épült majoros udvarokat és vinczellérházakat neveztek. Tul a váci kapun, a mai országot két oldalán posványos, szomorú sivatag, tuskékkal és nádasokkal, melyeken túl messzessze ott emelkedett roppant arányuval az «Uj-épület». Ime ilyen volt Pest szabály királyi városa, mintegy harmincezer lakosával, a mai számnak alig egy tizedrészével, kik mindenféle nyelven beszéltek az országnak s szántás-vetésével, szőlőműveléssel, kézi iparral keresték kenyerüket. A hol most a redout és a dunaparti paloták emelkednek, ott disztelenkedtek a kincstári só- és dohány-tárházak és hajóhivatali helyiségek esetlen formáikkal. A hol ma a Deák Ferencz-utca van, ott vonult a város északi körfala, s azon túl pompás kacsavadászokra volt

alkalmas a nádas talaj, elterülve egész az Uj-épületig és az osztrák államvaspálya indóházáig, hol már erdő következett.

Ez időben volt az, hogy az akkor még ifjú nádor hosszasan elmerengett budai várak ablakából a kietlen látványon s egy szép alkonyatkor így szóló első nevéhez, Alexandra Pawlownához:

— Tudod-e, mit kellene tennie, a ki ez országban halhatatlan emléket akarna magának emelni? — Tudom. Azt, a mit az én fenségese férjem teszen: az országot szeretni s minden erejét és tehetőségét fölhasználni javára.

— Igen, igen, csak hogy én most valami egészen kézzelfogható dologra gondolok. Nézd ezt az előttünk fekvő darab földet, ott kellene három dolog végbe vinni: bontani, korlátozni és kötni.

A főhercegnő kérdőleg tekintett férjére, mintha nem értené a rejtélyes szavakat. A nádor megmagyarázta:

— Föl kellene bontani ama város bilencesét, azt a körfalat, mely körülszorítja; megzabolázni a folyót medrében, és megkötni a futó homokot künn a Rákos mezején.

E szavak hitelesek gyanánt szálltak az utókorra s a nádor azokat a szépsézetit bizottság egy ülésén is ismétlé, előadván, mit tartana mindenekelőtt szükségesnek, hogy e szép országnak hozzá méltó főváros legyen. S hozzá is látott e program megvalósításához. A kőfal-béklyó leomlott a város testéről s a nádor akkor megalkotá a városzépítési alapot. Aztán jött egy nagy szerencsétlenség, az árvíz, mely a régi Pestből tabula rasat csinált, de épen ezáltal tette lehetővé megvetni alapját az új Pestnek.

De ez nem ment könnyű szerrel. Legsürgősebb feladattá vált a várost hasonló szerencsétlenségek ellen megvédeni. Parancsot adott a városnak és a szépítési bizottságnak, hogy e czélből terveket terjeszzenek elébe. Vegyes bizottság ült össze, mely aztán elosztott szak- és albizottságokra s tanácskozott hosszasan, fáradhatatlanul. Már közeledett az új tavasz s vele az új árvíz, és még nem volt eredmény. A nádor türelmetlenül sürgette a munkálatokat. Végre fölvtették a jegyzőkönyveket, véleményeket, terveket, költségvetéseket, emlékiratokat. Egy terhes szekér vontatta föl Budára. A nádori kabinet masszív asztala csaknem lerokadt alatta.

A nádor összefont karokkal állt íróasztala mellett s következőket mondá a jelentést tevő tanácsosnak:

— Vestra magnificentia, ezt a papirból emelt gátat én egy munkás ember tevékenysége ellen elég erősnek és magasnak találom; de hogy a Duna árjai ellen is elég erős és magas lesz-e, annak csak a jó Isten a megmondhatója, kinek kegyelme fogadjon be mindnyájunkat. Köszönöm fáradságát, tanácsos ur.

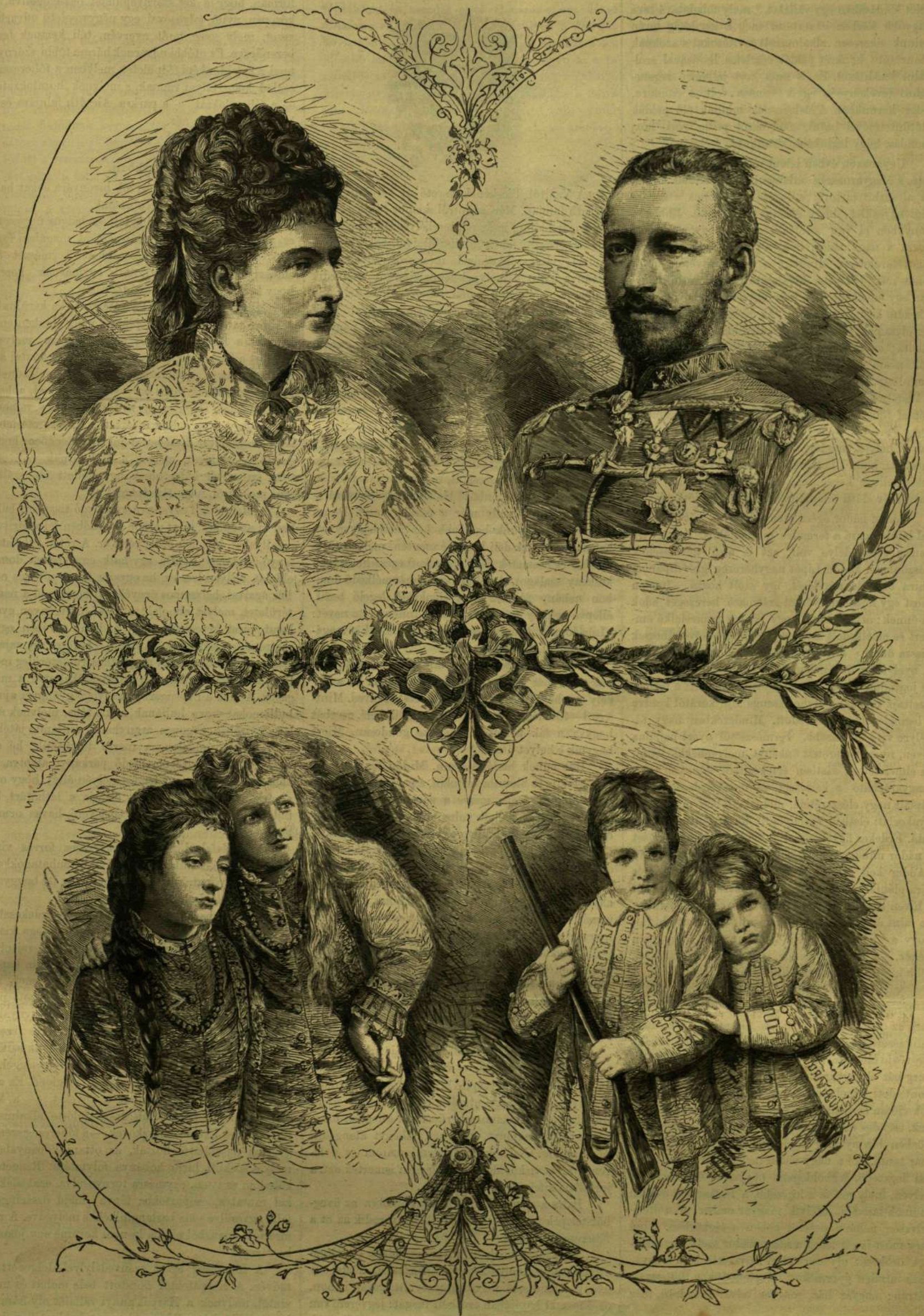
S három nap múlva megindult a váci uton 900 kubikos a szükséges igás erővel és fölépült — a váci töltés, mely nélkül 1876-ban elvitte volna Pestet az árvíz.

«A nélkül, hogy akárkit is megkérdezett volna!» «A nélkül, hogy tanulmányozta volna az aktákat!» «Sine nobis de nobis!» — ez volt a bírálat, melyben akkor a nádor eljárása részesült.

Tehát megtörtént a korlátozás is; a program harmadik pontjával azonban, a kötéssel, még mai napig is hátra vagyunk.

Természetes, hogy a nádornak nehéz és sokféle gondjai középette mindenki másnál nagyobb szükségé volt a pihenés, az üdülés, a csendes elvonulás óráira. Ha teendői csak órákat engedtek, megtalálhatta a Margit szigetén, melyet annyira kedvelt. De ha napokra, tán hetekre szabadulhatott, akkor Alesuthra ment, melyet 1819-ben oly pusztán, oly kopáran vett át, mint egy emberi tenyer.

De ez épen az ő alkotó lelkének való talaj volt. Kísérleti laboratoriumának választá, a hol az országos gondoktól megpihenve, teremtési akart. Lelke tervekkel vajudott, melyeknek lassankénti létesítésében nem volt előtte legyőzhetetlen akadály. Ah, ha az ország ujjaalkotásában is csak ennyi akadályt kellett volna leküzdnie: Alesuthról, a mint ő átvevé és a mint aztán hátrahagyá, vonja le az országra az analógiát: mivé lehetünk volna teremtő szellemének behatása alatt!

KLOTILD FŐHERCEGNŐ.
MÁRIA ÉS MARGIT FŐHERCEGNŐK.

JÓZSEF FŐHERCEZŐ.
JÓZSEF ÉS LÁSZLÓ FŐHERCEGEK.

Kotler Károly tiszteletére.

CRALOGÁNY-LIGET.

GIERT.

MÉLY-UT.

HERMINA-SZIGET.

A SZIGET.

A FORRÁS.

AZ ALCSUTHI PARKBÓL. — KLOTZ HERCEGNŐ SAJÁTKEZŰ RAJZAI UTÁN.

sanscrita. — Grammar of the Gujirati Language. By S Ha'purji Eaali. — Grammar of the Urdu or Hindustani Language, by Dowson. — Schlingentweit Indiája, stb.

Mire való a főherczegnek a szanskrit, bengál, hindosztáni stb. nyelv? Nagyrégi passzió? Különczködés? Nem. József főherczegre a passziója nincsen gyakorlatilag érvényesíthető tudományos cél nélkül, melynek elérésében nekünk magyaroknak kiváló részünk lehet.

A gyűjtemény és József főherczeg nyelvbuvarlatainak czélját legvilágosabban magyarázza meg egy magyar nyelven írott kis kötet kézirat, mely bizonyára az egész világon csak ez egy példányban létezik. Címe: «Czigány-magyar-szótár», szerzője Ipolysági Balogh Jancsi. — Az öreg primás, rég elhallgatott sok régi, kivált Rákóczi korbéli magyar nóták ez egyetlen élő fenntartója a mivel czigányok közé tartozik, kik irodalommal is foglalkoztak, élénk érzéket tanúsítottak elzúllott nemzetük sorsa,

kisérletét, mert a czigány nem tudós; de tudósokkal sem, mert azok nem tudnak czigányul. Így gondolt aztán József főherczegre, kiről tudja, hogy nem csak a magyarországi, de tiz tájbéli czigányok nyelvén úgy beszél, hogy e részben itéletet mondani illetékes, — s ki a művészkét elfogadni kegyes volt, azt magánál tartotta s több hibát benne ki is igazított.

Ezután következik a szótár, melynek végén ott találjuk a hiszekegyet, a tizparancsolatot, a miatyánkot stb. czigány nyelven.

József főherczegről tudva van, hogy régóta foglalkozik a czigány nyelvvel. Katonakorában sok érintkezése volt a czigánybakkal s akkor jutott a gondolatra, hogy megtanulja nyelvüket és azóta oly kedvet kapott hozzá, hogy tán már rövid időn megkapjuk tőle a rendszeres czigány nyelvtant, mely csaknem egész készen áll asztalfőlkjében.

Érdekes és a családias életre kedves világot vet egy ajtó, melyen egymás mellett van írva a főherczegi gyermekek neve kor szerint:

A kis könyvtárban ott találjuk a magyar ifjúsági irodalom legjobb termékeit. Mariska főherczegnő rendkívül éles felfogású, úgy hogy a rendes tantárgyak már ki nem elégítik s a zongorán, melyben a fővárosból gyakran leránduló Erkel Gyula oktatja és a modern nyelveken kívül nagy előszeretettel tanulja a — latin nyelvet is, melyben már eddig is szép előmenetelt tett.

Ebéd előtt és ebéd után mindig van néhány órai tanulás, főlváltva tornászattal, lovaglással, keréteszkedéssel, sétával.

Holdházy apát, a kis főherczegnek derék neve-lője, egészen a kultuszminiszter által megállapított tanrend s ugyanazon tankönyvek szerint oktatja éber elméjű tanítványait, a melyek az állami tanintézetek számára vannak megválasztva. Ugyanazt tanulják a kis főherczegek is, a mit az országnak annyi ezer szegény származású gyermeke, s mindent magyar nyelven. Egész a mult évig nem beszéltek egyéb nyelvet, csak akkor fogták őket rá egy kis

PAVILLON A GYERMEKERTBEN.

A KASTÉLY BEJÁRATA NYUGATRÓL.

PRÉSHÁZ A SZÖLLŐBEN.

SZÖRÖKUT A TÓBAN.

KLOTILD-SZIGET.

története és nyelve iránt. Megkísérelte némi irott nyomokat tenni le a magyarországi czigányok nyelvéről s megírta e szótárt és azt József főherczegnek ajánlotta egy elég ügyesen irt rövid bevezetésben.

E nemzet — írja — (már t. i. a czigány nemzet) 1387-ben jött ez országba, melyben jóformán még ma sem él más életet, mint bevándorlása első éveiben. Elzúllottságában is vigasztalója, zenéjének fenntartója lett a magyarnak s nyiretyűjével a magyar névnek a tengereken túl is becsületet szerez. Beírta e nemzetaszatáról a morzsálékokkal, tudományos mivelődésének nem volt részese, lenézetése miatt a nemzettel össze nem olvadhatott, megtartá magát hozott szokásait, nyelvét, daczára, hogy még irodalmilag fenntartott segédforrásokra sem támaszkodhatott, hiszen czigány nyelven nincsen irodalom. Ó talán az első czigány, ki ez irányban kezd valamit, betűrendben összegyűjtve a magyar czigányok által használt szavakat, hozzá tevén azok magyar jelentését. Czigánynyal nem akarta megbíraltatni e

Mariska Margit Józsi László

Mind egyik név alatt egy-egy skálaoszlop van centiméterekben, különböző időkből jelezve a gyermekek testmagasságát. Minden évből két-két dátum. Így aztán később is tudhatják: ki hány éves korában mekkora volt.

A főherczegnő lakosztálya is földszint van, mint a főherczegé s egy szobából felvezető csigalépcső köti össze a főherczeg kisasszonyok emeleti szobáival, melyekben nevelőnőikkel Holdházy kisasszonyval laknak. Itt egy üvegszekrényben sok értékes holmi között egy igen becses emléket őriznek: egy bábjátékot — Krippenspiel, — mely egy egész kis ethnographiai gyűjtemény. Van közte persa, szercesen, khinai, tatár, hindu stb. alak, imitált drágakövekkel ékesített arany-ézüst csipkés selyem és bársonyrubákban. E bábokat gyermekei számára fő-udvar-mesternője Fuchs grófnő segítségével Mária Terézia sajátkezűleg készítette. — A gyermekszobák tele vannak játékszerekkel és taneszközökkel.

franciára, angolra, németre. A mellett szorgalmasan tornáznak, most már lovagolnak is, rajzolnak és kertészkednek.

Az emeleten volt azelőtt az ideiglenes kápolna is; termek, sok érdekes régi butordarabokkal, képtárral, gazdag csiga-, kagyló-, ásvány-, madár- s más természeti és régiségi gyűjteményekkel, melyek egész érdekes muzeumot tesznek ki.

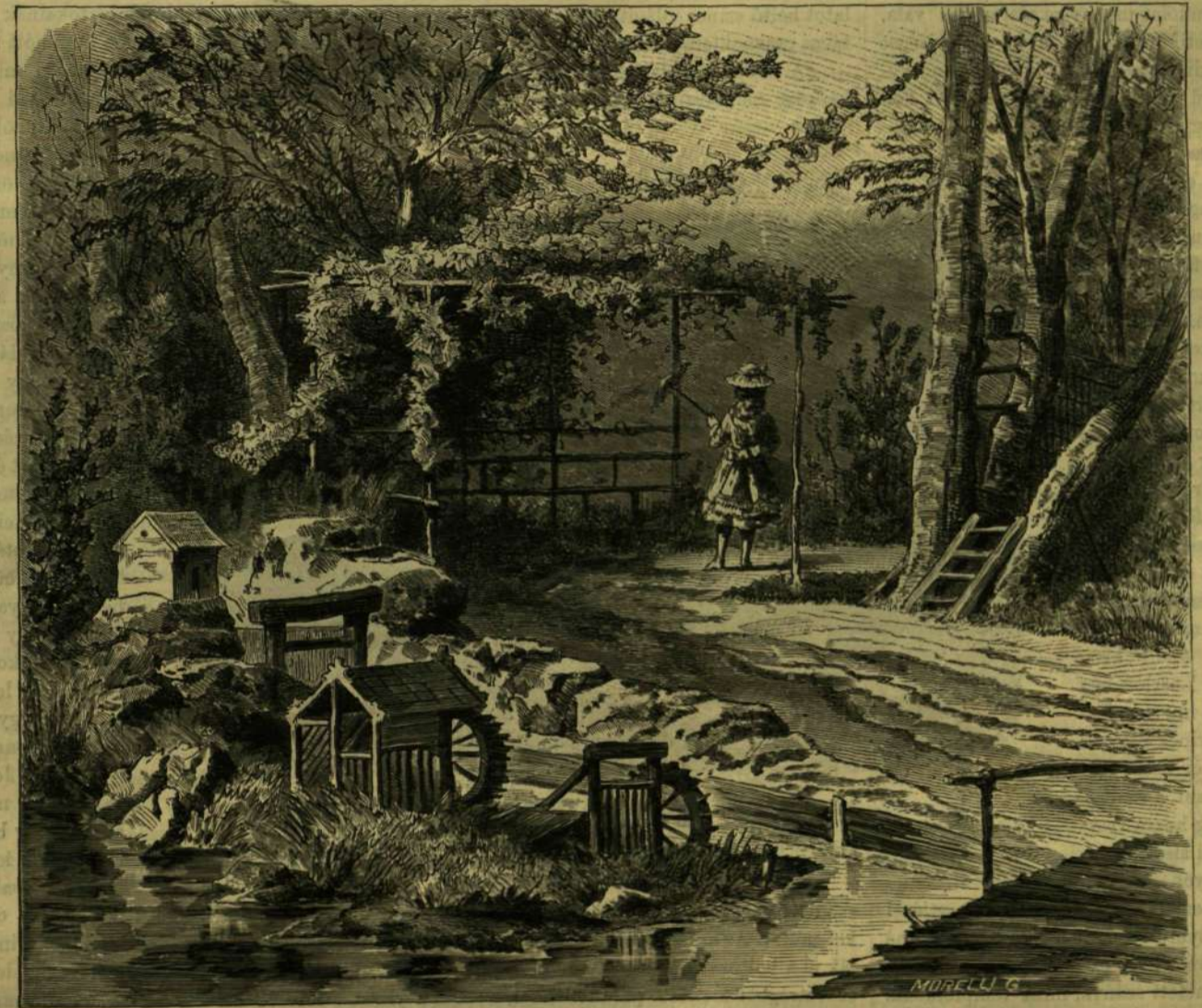
A zárt folyosókon is sok érdekes ritkaságot találunk. A falakat tömördek festmény borítja, többnyire aquarell s ezek nagy része a főherczegi család tagjaitól való. József nádornak ugyanis minden gyermeke rendkívül érzékkel bírt a szépművészetek, kivált a festészet iránt, melyet szenvedélyvel műveltek. Az István nádor, Erzsébet és Hermina főherczegnő által többnyire természet után festett aquarell és szénképek száma, melyekkel a kastély csaknem minden falán találkozunk, meghaladja a százat. Legtöbbet István nádor festett a harminczes években. Előszeretettel választotta a tájképeket és

a katonai életből vett jeleneteket. Hogy csak néhányat említsünk, itt találjuk Budapest látképét a mai budai katonai kórház tájképről fölveve 1838-ból az árvíz után, egy malom és uszató képét Vértről, melyet a főherczegi család a maga «kis Svájczának» nevez, a «kilitás dolgozószobám ablakából» aláírású képét az alesuthi park egy részével, Salzburgot, a reichenbachi vízesést, Balaton-Füredet ugyancsak 1838-ból a természet után, — továbbá egy gazdag ornamentikával díszített beduin alakot, szántóvető béreseket és népalakokat, több csatajelenetet, különböző fegyvernembeli katonaalakokat fegyvergyakorlatok alkalmával, stb. — Igen kedves Hermina főherczegnőnek egy kis képe, mely börtönablakot ábrázol, melynek rostelya mögül egy szomorú férjfejt tekint ki, míg kívülről neje egész az ablakhoz emeli kis gyermekét, ki narancssal kínálja atyját. Erzsébet főherczegnőnek is vannak itt igen csinos képei, melyek kivált a rajz tisztasága által tűnnek föl. Az öreg nádor örömmel nézte gyermekeinek e művészi hajlamát s kitűnő mesterral taníttatta, Klette Károlyival, ki annak idejében

legjelesebb tájképrajzolóinknak is becsületére vált: a főherczegnő, ki mióta József főherczeg neje, tökéletesen elsajátította nemcsak nyelvünket, annyira, hogy családi körében, kivált gyermekeivel más nyelven nem is beszél, hanem az előkelő magyar hölgy minden kedves, hódító typpikus tulajdonait is, keresetlen szívéllyel mondá: «A Vasárnapi Ujság rajzolója bizonyára szebben tudná megrajzolni e képeket; mindazonáltal, ha használhatják, én kész örömet engedem át azokat lapjuk számára.» Természetes, őszinte örömmel és hálás köszönettel fogadtuk a meglepő kegyességű ajánlatot, annál is inkább, mivel e rajzok művészi értéke önmagában véve is annyira szembeszökő, hogy bármely képes lapnak kiváló díszére válnának még abban az esetben is, ha nem oly magas állású s általános tiszteletben és szeretetben álló kezekből kerülnek vala ki. Hogy Klotild főherczegnő kezétől valók, csak érdekességüket emeli, s mi büszkén dícserezzünk el közönségünk előtt a valóban páratlanul mondható kegygyel, hogy a fenséges asszony egy magyar lapot tisztelt meg a becses ajándékkal, s meg vagyunk győződve, hogy

előtt s e munkája a legnagyobb szorgalom mellett is fél évig tartott. Képvisele van itt minden művelt nemzet irodalma legkitűnőbb s néha csak igen nehezen megszerezhető műveivel. De érdekes tudni, hogy a magyar irodalomnak, mely csak e században kezdte termékeivel fölkeresni a könyvpiacot, már József nádor nagy pártfogója volt. Az első évtizedek magyar nyelven megjelent kiadványaiból igen sokat találunk itt; hogy pedig az újabb irodalom, kivált a természettudományi, a történelmi és a szépirodalom gazdagon van képviselve, tán mondanunk is fölösleges. A magyar klasszikusok, a jelesebb újabbkori költők és regényírók egyike sem hiányzik, sőt Jósika, Jókai, Kemény, Eötvös tán minden munkáikkal fölhalálhatók itten.

A könyveken kívül kéziratokban is becses gyűjteményt őriz e könyvtár. Maga a József nádor levelezése egész könyvtárt tett ki. A kemény táblák, melyek a leveleket őrizték, ma is tekintélyes halmot tesznek, pedig ma már csak magok a táblák vannak meg. József nádor 1800-tól kezdve minden hozzá írott családi levelet gondosan megőrzött s az általa

JÁTEKMALMOK A PATAKON. — VASTAGH GYÖRGY RAJZA.

Budapest legjelesebb rajzolója volt s kitűnő tájképfestőt hagyott nemzetének fiában is, Keleti Gusztávban.

A festészet iránti hagyományos hajlamot a főherczeg családjában most kiváltképen Klotild főherczegnő ápolja nem csak szenvedélyvel, de hivatással is. Szép könyvtára s zongorája mellett nagy szerepet játszik a festő-állvány is, mely ritkán áll készülőben levő kép nélkül. Legutóbb is egy szép oltárkép mintáját festette byzanti stílusban (Sta Clothildis Regina Francorum), míg a festő-állvány mellett Makart «Patricius nőjének» már elkészített másolata állt. Természet után is sokat fest és rajzol a fenséges asszony s művészi érzékéről fényes bizonyosságot tehetnek az alesuthi park egyes részeit felütnető ama képek is, melyeket ez alkalommal mutatunk be olvasóinknak s melyek a főherczegnőnek a «Vasárnapi Ujság» számára átengedett sajátkezű rajzai után készültek.

Midőn a főherczegasszony gazdag rajz- és vázlat-gyűjteményében e képek eredetijét is élénk érdeklődéssel szemlélve, meglepetésünket fejeztük ki azok művészi fölfogása és kivitele fölött, mely valóban

azzal a mi közönségünknek is örömet és kellemetes meglepetést szerzett. Ugyanezért kértük meg ugy József főherczeget, mint fenséges nejét, hogy sajátkezű névalírásait is bemutathassuk s hogy kérelmünk szíves előzékenységre talált, arról bizonyosságot tehetnek az ez alkalommal bemutatott autogrammok.

írottaknak is a másolatát. «Epistolae Familiares» ez áll a táblák előlapján az évszámok följegyzésével, melyekben a levelek irattak. «Briefe an meine liebe Frau, Jahrgänge 1835—44», áll az egyik thékán; «Briefe meiner Kinder 1825—33» a másikon. Az öreg nádor ódon gömbölyű betűi alatt más írásal ez olvasható: «Boldogult atyám végakaratahoz

József *Klotild főherczegnő*

Mint már említők, a kastély bejáratánál a bal-szárnyon levő épület végét a nagy, kupolás tetejű könyvtár foglalja el. E könyvtár ismertetése maga külön cikket érdemelne meg s futólág, mint a hogy itt tehetnők, jellemezni alig lehet. Az itt fölhalmozott mintegy 25,000 darab könyvet Szinyei József, az egyetem derék könyvtárára rendező néhány év

képet a leveleket átnéztem, rendeztem, a boldogult által írottakat sajátkezűleg elégettem, a meg élők-től származottakat az illetőknek visszaküldtem 1847. István f. h. g.

A könyvtárban látható most az Alesuthon tervezett stílszerű családi sirlóbt gypszmintája, ugy-szintén a kápolnáé is, mely mindjárt a könyvtár

SZERBERÉNYI IRMA, a budai tanítóképző intézet jeles növendéke, kit rohamos szívjárat 17 éves korában, épen a fölötti örömeiben, meg szorgalmáért ösztöndíjat kapott.

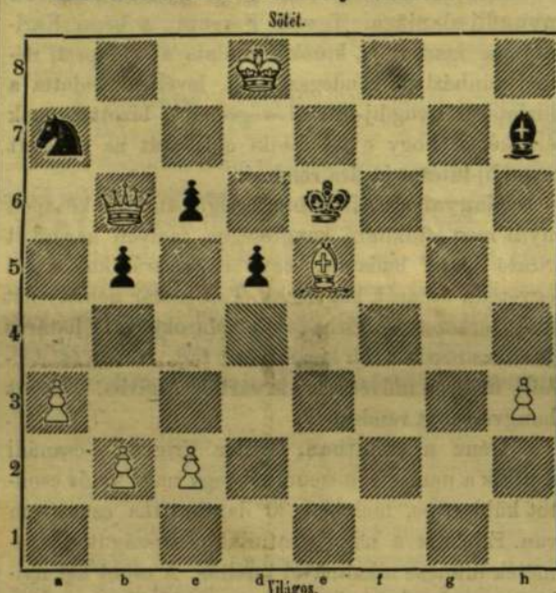
BENEDEK LAJOS, tábornokgyermek meghalt április 27-én Grätzban, hol a közigazgatási csata óta a végzetes hadjáratat kegyvesztett vezére. Fényes katonai pályát futott be, szomoru véggel. Magyar volt, a nélkül, hogy valaha észbe jert volna. A szabadságharcban hazája ellen harcolt; az elnyomatás korszakában a hatvanas években pedig katonai kormányzó volt Magyarországon, s mint ilyen, ő tiltotta meg, hogy a budapesti egyetemi ifjuság Bécsbe mehessen Széchenyi temetésére, az ő kormányzata alatt történt, hogy a budapesti temetőnél a katonaság rálőtt március 15-én (1860) az egyetemi ifjuságra, mikor Forinyák megebesült és belehalt. Emléke a legostótebb korszakkal van összekötve. Született 1804-ben Sopronban. Katonai intézetben tanult. Galiciában 1846-ban a nemesség ellen kitört felkeléskor tette első nagyobb szolgálatait. 1848-ban Olaszországban szerzett katonai érdemeket, főképp a curtatonai sáncoknál, és a novari csatában. Innen mint vezérőrnagy Haynau duna seregéhez tette át Magyarországra; részt vett a győri, ó-szónyi, szegedi, szőregi csatákban, mig nem Szent-Ivannál megebesült s többé nem vehetett részt a küzdelemben. Altábornagy rangot kapott, az 1859-iki olasz háború után pedig tábornokgyermek rangra emelték. 1866-ban ő lett a csehországi hadjárat vezére. A hét napig tartó szomoru hadjárat után haditörvényszéki vizsgálatot indítottak ellene, de ő felsége megszűntette, s a szerencsésen fölvezér Grätzba ment nyugalomba.

GIRARDIN EMIL, a híres francia publicista meghalt Párisban április 27-én. A hírlapírók fejedelmek szokták egyidőben nevezni, teljesen rendelkezvén a toll hatalmával, s azzal, mit e hatalom nyújt. Az ő hosszú hírlapírói működése nagy reformokat hozott a sajtóba. Hogy a nehézkes, pedans beszédek, a tárgyak kathedral előadásai megszűnt, s a hírlapokba eleven szellem és sokféleség jutott, azt Girardin kezdte meg, ki a kothurnusban és palatában járó nagy lapok ellen fúrta kis lapokat (így 1836-ban a «La Presse») alapított. A polemikákat is ő vetkőztette ki hosszadalmas, akadémiás alakjából, és ő adott lapjaiban először oly közleményeket, melyeket ma tárcázásoknak szokás nevezni. Szelleme, éles tollu iró volt, rendkívüli emlékező tehetőséggel, mely a fölmerült kérdések egész perspektívájával tisztában volt, s a személyek multját minden adandó alkalommal megvilágította. Róla beszéltek, hogy minden nyilatkozatot, minden adatot összegyűjtött rendszeresen a hírlapokból, s ha kellett, csak előszedte ez aktákat. Meggyőződésében változó-kony volt, jelleme nem a szilárdak közül való, és szeretett a hatalom verőfényében sütkérezni, mely nemcsak verőfényt szór, hanem realitásban is tud érvényesülni. Szelleme frissesége, tolla elevenesége egész végig megmaradt. A halál 74 éves korában érte utól. Gróf Girardin Sándor törvénytelen fia volt, Svájcban született, s első irodalmi fellépése az «Emile» című könyv, melyben származását és gyermekkorá történetét beszélte el. Sok hírlapot alapított,

melyek különböző rendszereket védték. A «La Presse» első éveiben párbajra hívta ki a «National» szerkesztője Carrel Armand, kit a párbajban legelt. Ekkor fogadást tett, hogy többé nem fog párbajt vívni. Nehánszor, Lajos Fulöp uralkodása alatt, a képviselő kamarának is tagja volt. 1848-ban a köztársasági párthoz csatlakozott, s ő volt az első, ki Napoleon Lajost elnöknek ajánlotta. Majd egészen a szélsők táborába lépett, az államesiny után számfzetett, de csakhamar visszatért, és szabadelvi máz alatt támogatta a császárságot. A jelenlegi köztársaságnak szintén hiva lett. Az általa alapított lapok közül többek tulajdonjogát nagy áron eladta; jelenleg a «France» napilapot szerkeszti. Szépirodalmi dolgozatokon, drámákon kívül sok politikai tanulmányt is írt.

SAKKJÁTÉK.

1117-dik számú feladvány Noack L.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1112. sz. feladvány megfejtése.

Gerecs Királytól.

Megejtés.

- 1. He5-d7 ... Hg3-f1: (a)
2. Hd6-f7 ... Hf1-d2:
3. Bd1-d2: ... F5-f4:
4. Bd2-d6+ ... Ke6-f5:
5. Bd6-f6 matt.

- 1. ... Hg3-c2
2. Ff1-e2: ... e4-e3:
3. Fe2-h5 ... e3-d2:
4. Bd1-d2: ... Fh2-d6:
5. Fh5-7 matt stb.

Helyesen fejtették meg: Veszpremben Fülöp József. Debrecezenben Zagva Imre. Kolozsvárt Csipkés Árpád Nagy-Dobronyban Németh Péter. Budapestben K. J. és F. H. Karcazon Bányai Lajos. A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Kazinczy Ferenc levele Barkasy Ádám jászberényi ref. lelkészhez, ereկyének beces, de lapunkban közlésre nem alkalmas. Válasz levén Barkasy levelére: az ügy, melyről szól, e válszából nehezen vehető ki tisztán. Nem is érdekli a mai közönséget. Iskolaügyi történelemben adatul talán felhasználandó s azok a másolatot illetékes kézbe adjuk (M. A. urnak), az eredetit pedig kívánata szerint visszaküldjük.

K-ly. Idegen nyelveket tanulni szép, a hazait tudni kötelesség. — régi szép s igaz mondás. A ki pedig irni akar, annak szabatosan kell tudnia írni. Sok helyi: irási s nyelvtani hiba van lelvénben is, mint: kezdett, kezdett helyett; bátorokdol, bátorokom helyett. A czikk maga is átlógozást kívánna, ugy nyelvi mint irályi tekintetben.

Haza és hazaszeretet. Semmivel sem jobb az előbbieknél.

Kritikán alul. Minden éled. (Bizony jobb lesz!) A diák. — A kétdelés órájában. Elden vagyok?

HETI NAPTÁR Máj. hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestans, Görög-Orosz, Izraelita. Rows list dates and religious observances.

Tartalom.

Szöveg: Csenedlet Alesuthon. — Emlékeimből Alesuthról. — Przewalski tibeti expediciója 1879-1880-ban. Coopey Lászlóval. — Arany János egy levele tanítójához 1825-ből. — Irodalom és művészet. — Közművészetek és egyetek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Halálhírek. — Szerkesztői mondánivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár. — Képek: Az alesuthi kastély délfelől. Fénykép után. — Klottid főherczegnő. József főherczeg. Mária és Margit főherczegnők. József és László főherczegek. Koller Károly főherczegi után. — Szönyegkert a kastély előtt. — Lemenet a pálmaházhoz. — Az alesuthi parkból hat kép. Klottid főherczegnő sajátkezű rajzai után: 1. Csalogány-liget. 2. Gyermekkert. 3. Mely-ut. 4. Hermina-sziget. 5. A tó mellett. 6. A forrás. — Pavillon a gyermekkertben. A kastély bejárata nyugatról. Présház a szőlőben. Szőlőköt a tóban. Klottid-sziget. — Játékmalmok a patakon. Vastagh György rajza. — József főherczeg és Klottid főherczegnő név-aláírásai. — Az alesuthi kastély helye 1818-ban. József főherczeg birtokában levő egykoru olajfennsík után.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér, 6. sz.)

Egy határozat hárshott pelti sor, vagy annak helye egyszeri lgtatamál 15 krajczár; többeszi lgtatamál 10 krajczár. Helyegydli külön minden lgtatás után 30 kr.

MARGITSZIGETI GYÓGYFÜRDŐ.

Budapest főváros közvetlen közelében. 6431

A fürdő-udvar május 1-én kezdődik. (Utolsó posta: Budapest.) A margitszigeti felügyelőség.

35° R meleg artési forrás — porcs-lilá-, márvány-, kád- és kő fürdők zuhanókészülékkel — nagysze 0 kert — 30) teljes kényelemmel berendezett szoba — lárságái terem — kül és belső dí lapok — naponta szolg.

Mohai savanyuviz Ágnes-forrás.

A mohai savanyuviz egyike hazánk legszászavudsabb vizeinek s annak fel-találása bizonyára a már meglevők mellett is ugy a gyógy-, mint a közhasználatban nyereség. A mi e víz-kó gyógytani hasznait illeti: kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomorak az idegrendszer bántalmain alapuló bajjaiban. Általában e víz mindazon körökönál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer fölfokozása kívánatos.

Borral használva, máris kiterjedt kedveltségnek örvend. Bövebb ért sítés kívánatra ingyen szolgáltatik. Friss éjtésben mindenkor kapható.

ÉDESKUTY L.

m. k. udvari szállítóház Budapest, Erzsébet tér 7. Ugyiszintén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendég-lökben.

Alulírottak ezen értesítésül nagyra becsült vevők és a t. e. közönség tudomására hozzák, hogy a jelen idegyre raktárakat egészen ujjonnan a legjobb minőségű rumburgi, irlandi, hollandi, orosz, fonál, szilészi, ugy-szinte 3/4, 1/2, 1/4, 1/8 és 1/16 szettes lepedőváznakkal, asztal terítékekkel 6, 12, 18 és 24 személyre, tőrülkés, kávé-s-abross, csemoge, tálcza, kredenz, tányér, pohár és portörök-kendők, szines kanavász, nankin, matracs-csinvat, szinór és pique-barochat, fehér és szines, szobkendők, batizet, vászon és pamutból, chiffon, perkal és egyéb bélles kelmék, fagy-göny, szines asztal és ágylertétek, fanell-takarók, szines ing-kelmék, gal-ler és keszélek, mosó-kelmék fész nyári éltényökre, kézzel és géppel h-mzett és hurkolt vászon, batizet és chiffon, szedek és betétek, fürdő-köpenyek és lepedők és egyéb házi szükségletre szolgáló vászon és fehérművelkek gazdagon szerelték fel. — Továbbá ajánljuk ujjonnan beendezett kész fehérművelkek urak, hölgyek és minden körbeli gyermekek számára. Férő ingek és lábravalók elismert jó szabás szerint, rendelés után mérték vagy minta után is készíttetnek. — Elvállalnak teljes mennyisegnyi kolonyok elkészítését, melyek a raktáron levő legújabb minták után nagy figyelemmel állítatnak össze.

Arjgyéktek, melyben minden egyes czikk szabott ára, és egész nász-kelengység — ár és mennyiség meghatározása mellett — kiírják, kívánatra bérmentve küldünk. — Levélbeli megrendelések pontosan teljesíttetnek. Mély tisztelettel 6392 HARS ZEILLINGER és Tsa a „kék csillaghoz“ címzett vászon- és fehérművel raktára. Budapest, väczi utca 9. szám.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Állatgyógyászat

avagy a lovak, szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések s egyéb hasznos háziállatok betegségeinek megismerése s gyógyítása.

Állatorvosok, falusi gazdák és gazdaszettek számára irták EISENMAYER SÁNDOR és GÖBEL COELESTIN.

Harmadik kiadás. Számos a szövegbe nyomtatott ábrával. Ára fűzve 80 kr.

Budai vizgyógyintézet

A legjobb szervezett intézetek egyike; szelid hegyi levegője mellbetegeknek ésigen hasznos; vize kitünő. Az intézet mult évi statisztikai kimutatása szerint, mely 1880. évről a nmélet. belügyminiszternek beborjesztett, az itt kezelt betegségek közül 75% gyógyult. 19% javult és csak 6% mutatkozott gyógyíthatatlannak. Ez oly eredmény, mely a legizasabban tanuskodik ezen intézet működésének kitünő voltáról. 6449

Ennek alapján a vizkúrt a következő betegségekben ajánlom: 1. Idegrendszer bajainál: mindenféle fájdalom, fejfájás, szédülés, álmatlanság, hysteria, Basedow-kór, szivdobogás, nehéz légzés, gerinczagi bántalmak, hűdésék, górosók, vándorlás, általános és nomi gyengeség, izgatottság, hypoehondria, aranyér és különböz zavarai. 2. Vörhajoknál: köszvény, csúsz, görvölly, bujakór, váltóláz és utóbajai, vérszegénység, iszákosság, reszketség, továbbá higany és jódkúra után. 3. Női bajoknál: fehérfolyás, hószám-zavar, sápkór. 4. Egyes szervek bántalmainál: kezdetleges tüdő-baj, torok-, gégebajok, tüdőgyulladás, id. tüdőhurut, gyomor-bajok, bélhurut és szorulás, náaj, lépdugulás (daganat) vesébajok, hólyaghurut, idült h. . . csótakár, szem- és bőrbántalmak.

Az intézet társadalmi élete igen kellemes és szórakozásra bõ alkalom kínálkozik. A közlekedés Pesttel a régi Lloydépület előtt állomásozó társasokcsik által történik. Az árak méltányosok. Bövebb felvilágosítás végett az intézeti házsabályok kívánatra megküldetnek. Gyógyvendégek felvétele naponként az intézetben vagy levél által Dr. Vaskovits János (Buda város-major 64. sz.) intézeti igazgató és tulajdonos.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható: Dr. KAUTZ GYULA. A nemzetgazdaság- és pénzügytan rendszere. A magy. tud. akadémia által Marczbányi-díjjal koszorozott dolgozat. I. kötet. A nemzetgazdaságtan általános része. Negyedik átdolgozott kiadás. Fűzve 2 frt. II. kötet. A nemzetgazdaságtan különös része. Negyedik átdolgozott kiadás. Fűzve 3 frt. III. kötet. A pénzügy- vagy államgazdaságtan. Harmadik, újolag átnézett és javított kiadás. Fűzve 2 frt.

Uj! Épen most jelent meg s kapható Lampel Róbert könyvkereskedésében Budapestben (várczi utca 13. szám.) Dr. Airy könyve. A köszvényről. E népszerű modori barirott munka mindazoknak melegen ajánlható, a kik köszvényes, csúszos vagy meghűlésbőlszarmazó bár mi bajok ellen segélyt keresnek. 6445 Ára 40 krajczár.

A Pain-Expeller nagyon jó hálszser. A ki e kitünő szer csak egyszer, péld. köszvény, ediz, társzagság, reumatikusi fogfájás stb. ellen használta, szivesen ajánlja tovább. E körülmény nagyon jellemző a Pain-Expeller jószágára nézve, valamint csak is annak tulajdonosai, hogy e szer Magyarországon is mitéltek reklám nélkül oly nagyserű elterjedésnek örvend.

Kapható 70 és 1 frt 30 krajczárban: Budapestben a fővártárban Török J. urnál, Aradon Schiffer Antal, Bártfán Sokalszky József, Bányákompón Tamásy Á., Eperjesen Schmitt K., Debrecezenben Dr. Róthcsanak E., Kassán Wandraschek K., Kolozsváron Horváth K., Pozsonyban Dr. Schöpper Y. és Halm V., Szegeden Barossy S., Szigetráron Salomon Gyula, Zólyonban Stech L., Zilahon Welcz S., és Unger G. gyógyszerészek urnáknál és csaknem minden nagyobb város gyógyszerésztárában. 6287

Kiadó-hivatalunk számára hirdetésnyel elfogad: HESSEN stein és Vogler Wallischauer Nr. 10, Moser E. Sollerstrasse Nr. 244 Oppelt A. Wollzeile Nr. 22.

Legjobb minőségű salgó-tarjani tömör- és koczka-szenet

mozgonyok (Locomobil) fütésére s házi szükségletre, továbbá gyárszenet (vegyes) gyári használatra szállít minden vaspálya-állomásra, legolcsóbb árak mellett, a Salgó-tarjani köszémbánya részvény-társulat Budapest, V. József-tér 12. sz.

Dr. Lengyel F. nyir-balzsama.

HA a nádnyári nedv, mely a nyír bõ annak törzét megfúrják, kifolyik, em ber emlékeztet óta a legkitünőbb széptü-szernek van ismérve; ha pedig e nedv a földalio utasi/ásra szertt egyi uton balzsamná dolgoztatik, majdnem csodálatos hatás. 1 bir. Ha szűri az arcot vagy egyéb bőrré-szeket este lekövnyít, máz a következő reggelen majdnem észre vehetetlen pikk-lyek válnak le a bőrről, minek folytán az gyüngyöddé és fehérré válik. E ha szam kielintja az arcon t imadit redőket és himl helye-ke által arczisztát s a bőrrök föhréget, gynn. csúg és fűs-szetet kölesztös; a legrovidebb idő alatt a széplát, májfoltokat, anyajegyet, orrvörösöt, borotát és minden egyéb b rrszenyest eltávolít. Egy korszál h-szanálásti nasitál-osal esyütt: 1 frt 50 kr. Val di minőségben szállítja Budapestben, csupán Török József, gyógyszerész, király-utca 12. szám; Pozsonyban Plaztory Bódog, Mihálykapu. 4625

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

A politikai tudomány kézikönyve.

Irta Dr. KAUTZ GYULA. Harmadik, újolag átnézett és javított kiadás. Ára fűzve 4 frt 80 kr.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tüzetes utasítás a konyhakertészet, virágmivelés és gyümölcsfenyesztés körében.

Pagliano Ernő tanár vértisztító szörpje

Nápolyban, 4 Galata San Marco, Pagliano Ernő tanár házában lesz előír-tíva. A florenzi ház be-zárattott, miután az egész üzet Nápolyba lett áttéve. Pagliano Ernő tanár az egyetien, kivel nagybátyja Pagliano Jeromos tanár ér-tékes földevezésnek tit-kát közölte, a mint ezt-ha szükséges lenne, jog-erejű okirattal is bebi-zonyíthatja. Jelenben Pagliano Ernő tanár az egyedüli készí-tője a valódi Pagliano-szörpnek; e nyilatkozat-azért tetteik, hogy több-senk se legyen a számos-hamisító által rászedhet-ő. Szörp üvegekben 1.40 litr-ában, 2.80 litr-ában, 5.60 litr-ában, 11.20 litr-ában. 6282

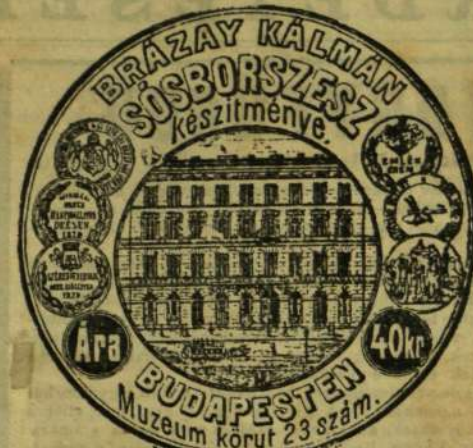
Atnézte és jegyzetekkel bővítette Dr. FARKAS MIHÁLY. Negyedik kiadás. Ára fűzve 80 krajczár.

Veritable Eau de Cologne.

Valódi kölni víz. Johann Maria Farinától, „Turin városához“ Kölnben, valamennyi fejedelmi udvar csász. kir. udvari szállítója, a mellbourni világiállításon egyedül jutalomdíjazva. Magyarországra számára valódi minőségben egyedül kapható Müller L. J. illatszerártaiban Budapeston. Főraktárhelyiség: Koronaherczeg-utca 2. Fiókraktár: váci utca 11.

FERENCZ JOZSEF KESERŰVIZ-FORRÁS

Valamennyi keserűvíz között mint leghatásosabb van elismervé. Dr. Korányi tanár, kir. tanácsos Budapest. Kézmárcsly tanár, Budapest. Dr. Gebhardt tanár, Szt. Rókus kórház igazg. Pesten. Dr. Darányi kórh. igazgató, városi főorvos Aradon. Dr. Ambró bábaképzőint. igazg., Pószonyban. Dr. Kiss kórh. igazgató, Budán. Kapható a bel- és külföldi gyógyszerártaiban és nagyobb fűszerártaiban. Kiváncsra mindenütt előnyös föltételek mellett raktár-állítástnak felhívást küldünk megválaszlatl. Nyomtatványok stb. ingyen a székhelyi igazgatótól Budapest, váci utca 15.

Figyelmeztetés. Az általánosan ismert, jó hírnevűek örvendő s többoldalulag kitüntetett sósborshesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánszának lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimet módosítom s arra kék nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, bejegyeztetvén az egyszersmind védjegyként a budapesti kereskedelmi s iparkamaránál. Sósborshesz győrs enyhítést eszközöl: csúszos szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szomgyengeség, bönulások stb. ellen. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fenyét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan izt nyér a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer fejmosásra is a hajidegek erősítésére, a fejkorpaképződés megakadályozására és annak eltávolítására. Ára: egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr. Használati utasítás magyar vagy német nyelven bizonyosnyom névvel ellátva, minden üveghöz ingyen mellékeltek. Brázay Kálmán, Budapest, IV. Muzeum-körút 23. sz.

Kopaszág, a haj őszülése és korpaképződés ellen a naponként érkező bizonyítványok és később iratok tanúsága szerint egy álló jónak bizonyult szer a TANNIN-OLAJ Dr. Morastól.

Johannisbrunn Gleichenberg mellett. Legjelesebb és legégszesebb frissítő ital gazdag szénásványtartalma, az emésztés elősegítésére elegendő mennyiségű szénásvány tartalommal, valamint a gyomorot terhelő méz és konyhasótartalma miatt kiválóan ajánlják gyomor- és hólyagbetegségekben. Kapható Edesky L. úrnál Budapest, minden nagyobb ásványvíz-kereskedésben.

Tudakozódások és megrendelések kocsik, lakások és ásványvízekkellőleg a kutigazgatóságnál Gleichenbergben, vagy az igazgatóság által nyújtott felülított raktáránál, Bécsben, I. Wallfischgasse, Nr. 8.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. írd. intézet kiadásában (Budapest, egyetem utca 4) megjelent és kapható

Leányaink és jövőjük. Weisz Károly után németből átdolgozta TÓTH PÁL. Ára füzve 80 krajczár.

TARTALOM. A teremő eszméje a nevelésben. — A férfi- és nőnem közötti természeti különbség. — A férfi- és nőnem közötti szellemi különbség. — Nőieség. — A házi nő. — A nő a nyilvános életben. — Az élet, melynek nevelünk. — Társadalmi osztályok. Falu és város. — A városok újabbkori szelleme. — Az anyagiág, a látszat, a pénz uralma. — Társadalmi bajaink, mint a helyes nevelés akadályai. — Vallásosság, győelem a nevelésben. — A leány- és leánynevelés általában. — A nők társadalmi helyzete, erkölcsi értéke, a férfinevhez való viszonya. — Házaság. — Munka biztosítja a nő jövőjét. — A gyermek és a gyermeknevelés általában. — Táplálék, mértékletesség, ruházat, hajápolás. — Egészség. — Munkásság, rend, igazmondás, engedelmesség, szigor. — Isten és a természet. Kereszténység, keresztényi hit és erkölcs. — Eseményi és gyakorlati nőnevelés. Irás, olvasás, számolás. — A nő az élet czéljában. Gazdaság, gazdálkodás. Zongora, idegen nyelvek. — A nőieség művelése. — A nő mint feleség, anya. — Az otthon. — Az iskola.

ILLEMTAN. A társadalmi illemszabályok kézikönyve. Mme. D'Alq és Ebbardt Ferencz munkái után írta K.-BENICZKY IRMA. Ára füzve 40 kr.

Fontos távol-, rövid és gyenge-látóknak! A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett SOLOMONSON N. H. látszerész, Budapest, váci-utca 12. szám. 6440. Legnagyobb választéka a párisi világiállításon kitüntetett minézeti és tábori látóvelőnek. (Operngucker és Feldperspectiv.)

Előzetes föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 frt 1 félévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 félévre ... 3 * Külföldi előzetesekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

19-ik szám 1881. BUDAPEST, MÁJUS 8. XXVIII. évfolyam.

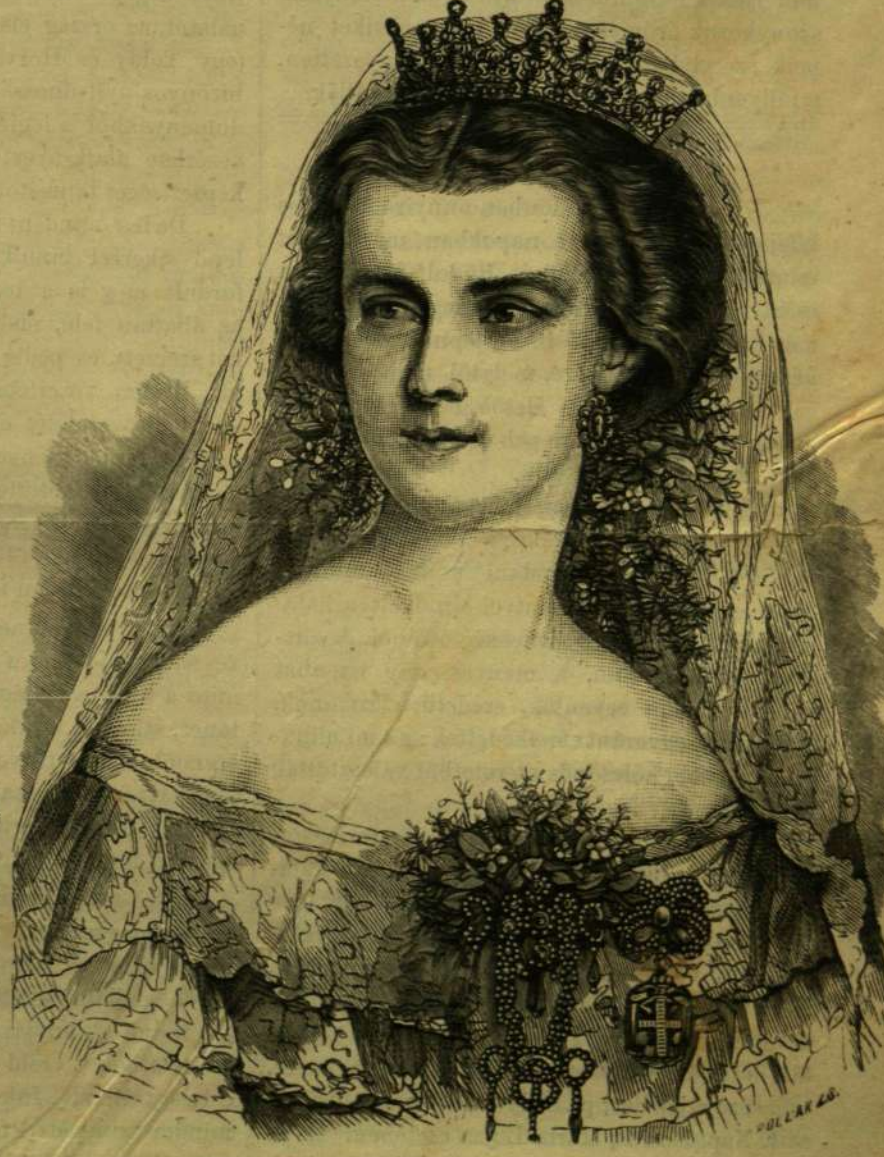
KÉT ANYAKIRÁLYNÉ. Két anya- királyné, sőt mind a kettő már nagyanya is; s mégis, mikor menyasszonykori arcképeikre tekintve, mai arczuk lebeg előttünk: alig vesszük észre a különbséget, melyet huszonöt év — mert mindkettő megülte már ezüstlakodalmat is — a legüdebb arczon is okvetlenül előidéz.

séggel ajándékozta meg a két királynét, Magyarország és Belgium felségs asszonyait, kiket gyermekeik nászánál mint örömanyakat szemlelhetünk s kiknek mai arca, menyasszonykori arcaikat egészen visszavarázsolja képzeletünk elé. Nemcsak a családi boldogság és meglegeedés, de népei szeretete is környezi mindkettőt s hozzá járul ifjuságuk megörökítéséhez. A magyar költőnek egy elkeseredett hangulatu órában kijuttat szavát: «Nincsen több szeretett király» — Európában nem ezafolja más példa teljesebben, mint a magyar és belga királyok

peldája; mert valódi alkotmányos uralkodó mindakettő s országai és népei tisztelete és szeretete teljes mértékben környezi mindkettőjüket. Mig észak hatalmas uralkodója bujik népe elől s fegyverre ezredekket véteti magát körül, ha templomba imádkozni megy is: a magyar király és a belga király-kisérlet nélkül, bizalommal jár-kél népe közt, mert minden alattvalója védője egyszersmind; s Kerner Justin ismeretes német románca: «A leggazdagabb fejedelemlről», a ki bármelyik jobbagya ölebe nyugodtan hajthatja álomra fejét: rá illik mind a kettőre.

MARIA HENRIETTA KIRÁLYNÉ.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ.

A KÉT ANYAKIRÁLYNÉ MENYASSZONY KORÁBAN.

A ki kétségben van a felett, hogy a hírlapokban felcserélt számtalan gyógyszerreklámhoz viseltek-e vagy köldök melyik iránt viseltek bizalommal, annak tanácsoljuk, hogy Gori-schek Károly os. kir. egyetemi könyvtárnál Bécsben (István-ter, 6.) hozassa meg magának a „Bottegari“ című könyvecskét, mert abban a legpíróháltabb szerek tárgyilagosan és kimerítően vannak ismertetve, úgy hogy teljes nyugalommal bírálhat és a legjobbat választhatja magának. Ezért egy betegnek so kellesz sajnálni a fáradságot egy magyar levelezőlap megírására az említett könyv-kereskedéshez irányul inkább, mivel a könyvecske ingyen és bérmentve küldetik meg, úgy hogy az a megrendelőnek semmi egyéb költségbe nem kerül.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

DEÁK FERENCZ. ÉLETRAJZ. Írta FORSTER-ARNOLD FLORENCE. Angoltól fordította. PULSZKY ÁGOST. Ára füzve 1 forint 60 krajczár.

GAZDASÁGI UTAZÁS AZ ÉJSZAKA-AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN. Írta OETKEN FRIGYES. A második kiadás után fordította TOMSITS ISTVÁN. Ára füzve 1 frt.

„Venustas“ Különleges szer az arcon lévő fekete pontocskák (Mitesser) eltávolítására. Med. dr. BERGER-től. Egy palack ára 1 frt 20 kr. Kapható Budapestben Török József gyógyszerésznél király-utca. Vértessy Sándor, m. k. udvari illatszerész-nél Kristóf-terem. Heruda Nándor, Hatvaner-gasse. 6432.

Fontos távol-, rövid és gyenge-látóknak! A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett SOLOMONSON N. H. látszerész, Budapest, váci-utca 12. szám. 6440. Legnagyobb választéka a párisi világiállításon kitüntetett minézeti és tábori látóvelőnek. (Operngucker és Feldperspectiv.)